

RAAHE

SIIKAJOKI

PYHÄJOKI

RAAHEN
SEUDUN
KEHITYS

LAUSUNTO

Pohjois-Pohjanmaan liiton talousarvio ja
taloussuunnitelma 2027-2028

Sisällysluettelo

1.	Saatesanat	3
2.	Pohjois-Pohjanmaan näkymät.....	3
3.	Missio, visio ja strategiset tavoitteet 2026-2028	3
	Vaikuttaja, yhdistäjä ja innostaja.....	4
4.	Toiminta ja tavoitteet	4
	Toimintayksikkö sekä luottamushenkilöhallinto ja hallinto	4
	Maakunnan kehittäminen ja rahoitus	5
	Maakunnan suunnittelu ja osaaminen	5
5.	Talousarvio 2026 ja taloussuunnitelma 2027-2028	5

1. Saatesanat

Raahen kaupunki, Siikajoen ja Pyhäjoen kunnat sekä Raahen seudun kehitys kiittävät Pohjois-Pohjanmaan liittoa eri muodoissa tehtävästä hyvästä yhteistyöstä. Raahen kaupunki Pohjois-Pohjanmaan toiseksi suurimpana kaupunkina, Siikajoen ja Pyhäjoen kunnat ja Raahen seudun kehitys seutukunnallisena kehittämisorganisaationa haluavat toimia jatkossakin tiiviissä yhteistyössä Pohjois-Pohjanmaan liiton kanssa alueellisessa kehittämis- ja edunajamistyössä.

Kiitämme, että talousarviossa ja toimintasuunnitelmassa on huomioitu Pohjois-Pohjanmaan elinvoimaryhmässä sekä edellisiin maakuntaliiton talous- ja toimintasuunnitelmiin antamissamme lausunnoissa esille nostamiamme alueemme ja aluekehittämisen kannalta tärkeitä näkökulmia.

Raahen kaupunki, Siikajoen ja Pyhäjoen kunnat sekä Raahen seudun kehitys antavat tällä lausunnolla näkemyksensä Pohjois-Pohjanmaan liiton talousarvioon 2026 ja taloussuunnitelmaan 2027-2028. Pyydämme, että lopullisessa talousarviossa ja taloussuunnitelmassa sekä liiton toiminnassa ja rahoituksen suuntaamisessa huomioidaan tässä lausunnossa esille tuodut alueemme kehittämisen kannalta tärkeät näkökulmat.

2. Pohjois-Pohjanmaan näkymät

Maakunnan väkiluvun kehityksessä on huolestuttavia piirteitä. Maakunnan luonnollinen väestönkasvu on ollut negatiivista vuodesta 2022 lähtien ja maakuntien välinen muutto tappiollista, joten väkiluvun kehitys on ollut täysin riippuvainen maahanmuutosta. Maakunta on väestön kasvun suhteen myös vahvasti polarisoitunut. Väestön kasvu keskittyy Oulun seudulle, kun samaan aikaan muut seudut ja suurin osa maakunnan kunnista kärsivät asukasluvun laskusta, joka heikentää kuntien elinvoimaisuutta ja samalla voimistaa tietyillä toimialoilla osittain vakavaksikin kehittyntä osaavan työvoiman saatavuusongelmaa, vaikka samaan aikaan työttömyys onkin kasvanut erityisesti rakennusalan heikon tilanteen takia.

Koko maakunnan sekä eri alueiden houkuttelevuuden, elin-, pito- ja lumovoiman sekä yritysten kilpailukyvyn näkökulmasta on tehtävä strategisia valintoja ja vaikuttavia toimenpiteitä, joilla mahdollistetaan alueiden ja yritysten pitkäjänteiden, suunnitelmallinen ja kestävä pohjalle rakentuva kehittäminen sekä eri alueiden vahvuuksia tukevien eri asteisten opiskelupaikkojen olemassaolo ja sitä kautta osaavan työvoiman pysyvyys ja saatavuus.

Kuntatalouksien ja kuntien elinvoiman kehittymisen eteen on tehtävä vaikuttavaa yhteistyötä, edunajamista ja aluemarkkinointia, jotta maakunnan eri alueille saadaan houkuteltua uusia toimijoita ja investointeja sekä työpaikkoja.

3. Missio, visio ja strategiset tavoitteet 2026-2028

Yleisesti voidaan todeta, että strategiset päämäärät ovat parempaan tulevaisuuteen ja yhteistyön lisäämiseen tähtääviä ja ne omalta osaltaan painottavat maakuntaliiton roolia koko alueen ja kuntien yhteistyön, kilpailukyvyn ja elinvoiman kehittämisessä.

Haluamme korostaa ja odotamme Pohjois-Pohjanmaan liitolta suunnitelman mukaisesti entistä aktiivisempaa roolia, proaktiivisuutta ja dynaamisuutta koko maakunnan, seutujen ja kuntien elinvoiman eteen tehtävässä

työssä sekä strategisten tavoitteiden mukaisissa toimenpiteissä. Toivomme, että suunnitelman termistö muutetaan vastaamaan sekä aktiivista että tavoitteellista toimintaa ja näin ollen esitämme edunvalvonta-sanan korvaamista edunajaminen-sanalla suunnitelman kaikissa osissa. Voimakasta ja vaikuttavaa koko maakuntaa koskevaa edunajamista tarvitaan esimerkiksi alue- ja rakennepolitiikan ohjelman sisältöpainotuksista ja rahoituskehiksestä käytävissä neuvotteluissa.

Vaikuttaja, yhdistäjä ja innostaja

Maakuntaliiton rooli koko maakunnan edunajamisen toteuttajana ja äänitorvena on nostettu selkeäksi tavoitteeksi strategisten päämäärien; vaikuttaja, yhdistäjä ja innostaja kautta. Maakuntaliitolta on toivottu aikaisempaa näkyvämpää kuntien ja alueiden elinvoiman kehittämistä tukevan edunajamis- ja vaikuttajaroolin ottamista. Nyt roolin ottaminen on nostettu selkeäksi tavoitteeksi, joten on odotettavissa, että alueiden tarpeet tulevat kuulluksi riittävän korkeatasoisissa foorumeissa myös maakuntaliiton toimesta aktiivisen edunajamisen sekä sitä tukevan arvovalta- ja vaikuttavuusviestinnän muodossa.

Raahan seutu on raskaan teollisuuden ja suurhankkeiden sekä puhtaan siirtymän investointien potentiaalisena sijoittumisalueena riippuvainen monipuolisesta saavutettavuudesta sekä liikenteen ja logistiikan toimivuudesta. Sataman toimintojen, palvelujen ja kapasiteetin kehittäminen, SSAB:n Raahan terästehtaan materiaalivirrat ja tuleva tehdasinvestointi, meri- ja maatuulivoimainvestoinnit, Hanhikiven alueen jatkokehittäminen, puhtaan siirtymän investoinnit, teollisuuden tarpeet sekä muiden kuljetusten ja työmatkaliikenteen suuret virrat aiheuttavat painetta liikennejärjestelmien ja -väylien toimivuudelle sekä luovat jatkuvan tarpeen niiden kehittämiselle. Alueen potentiaalin ulosmittaaminen ja investointien toteutuminen sekä niitä tukevien toimintojen kehittyminen edellyttää yhteistyössä tapahtuvaa edunajamista eri foorumeissa.

Vaikuttamista on myös kansallisen ja EU-ohjelmärahoituksen kohdentaminen muiden muassa logistisia yhteyksiä ja infraa sekä yritysten ja elinkeinoelämän kehittämistä tukeviin hankkeisiin. Raahan seudun osalta tämä tarkoittaa rahoituksen suuntaamista kuntien- ja seudullista elinvoimastrategiaa tukeviin kehittämishankkeisiin.

Pohjois-Pohjanmaan maakunnan, seutujen ja kuntien etujen ajaminen ylimaakunnallisissa ja kansallisissa sekä Pohjoismaisissa ja laajemmin kansainvälisissä foorumeissa nähdään erittäin tärkeänä asiana alueen kilpailukyvyyn ja saavutettavuuden parantamisen sekä kansainvälisten investointien ja rahoituksen kanavoitumisen näkökulmasta. Toivomme edunajamista sekä arvovalta- ja vaikuttavuusviestintää toteutettavan aktiivisesti, leveillä hartioilla, yhdessä alueen seutujen ja kuntien kanssa.

4. Toiminta ja tavoitteet

Toimintayksikkö sekä luottamushenkilöhallinto ja hallinto

Kansallisella ja kansainvälisellä tasolla toteutettava oikea-aikainen ja vaikuttava sekä merkittävien ja ajankohtaisten asioiden eteenpäin viemiseen keskittyvä edunajaminen ja vaikuttavuusviestintä on nostettu keskeiseksi osaksi maakuntaliiton toimintayksikön toimintaa. Positiivinen, kehittävä ja alueiden etuja tasapuolisesti ajavan viestinnän tulee kuulua myös luottamushenkilöhallinnossa vaikuttavien henkilöiden toimintaan.

Toimenpiteiden oikea-aikaisuuteen ja vaikuttavuuteen liittyen on toivottavaa, että kunnille tärkeiden vasta suunnitteilla, jo valmistelussa tai lupaprosessien eri vaiheissa olevien hankkeiden eteenpäin menemistä edistetään aktiivisesti arvovaltapalveluksi luettavalla maakuntaliiton edunajamis- ja vaikuttavuusviestintätyöllä.

Ikään kuin toivomuspontena voidaan tässä yhteydessä esittää, että maakuntaliiton osalta syvennetään Pohteen kanssa tehtävää yhteistyötä erityisesti maakunnan eri alueiden elinvoimaisuuteen vaikuttavan päätöksenteon näkökulmasta, jolle Pohteessa annetaan tällä hetkellä aivan liian vähän huomiota.

Maakunnan kehittäminen ja rahoitus

Kuntien sekä kunnallisten ja seutukunnallisten kehittämistoimijoiden rooli aktiivisena alue- ja elinvoiman kehittäjänä ja kehitysedellytysten luojana on merkittävä. Ymmärrämme puhtaan siirtymän sekä geopolitiikassa ja toimintaympäristössä tapahtuneiden muutosten vaikutukset muiden muassa kansalliseen turvallisuuteen ja rahoituksen allokointiin, mutta koemme edelleen eri rahoitusvälineistä kanavoitavien hankerahoitusten kohdistamisen kunta- ja aluelähtöisiin seutujen elinvoimaa ja yritysten toimintaedellytyksiä parantaviin hankkeisiin ja toimenpiteisiin olevan niiden kokonaisrahoituksen toteutumisen ja alueiden kehittymisen näkökulmasta välttämätöntä.

Kuten todettua, ylimaakunnallisesti ja suoraan kansainvälisesti rahoitettavat hankkeet tulevat toimimaan aluekehittämisvälineinä aikaisempaa enemmän. Kv-rahoitteisten hankkeiden toteutumisen mahdollistamiseksi toivomme maakuntaliitolta aktiivista roolia potentiaalisten hanketoimijoiden ja -kumppaneiden tunnistamiseksi sekä niiden välisen yhteistyön lisäämiseksi. Maakuntaliitto on näkemyksemme mukaan oikea taho myös tukemaan eri toimijoiden osaamisen kehittämistä kv-rahoituksen hakemisessa, yhdistämään olemassa olevia hankekumppani- ja toimijaverkostoja sekä saattamaan verkostot kaikkien toimijoiden hyödynnettäväksi.

Mainittakoon, että Raahan seudun kehitys ja Raahan seutukunta alueena on valmis elinvoimaa, veto-, pito- ja lumovoimaa sekä yritystoimintaa vahvistavien ja kilpailukykyä lisäävien pilottien kokeilualustaksi ja -alueeksi.

Maakunnan suunnittelu ja osaaminen

Aluesuunnittelutehtävien kolme tehtäväaluetta – tulevaisuus, maakuntaohjelma ja maakuntakaava muodostavat toisiaan täydentävän kokonaisuuden. Maakunnan ja eri alueiden kilpailukykyyn kehittymisen ja resurssien mahdollisimman tehokkaan allokoimisen näkökulmasta aluesuunnittelun tulee olla tulevaisuusorientoitunutta ja ennakoivaa, mutta samaan aikaan mahdollistavaa ja muutosjoustavaa sekä alueiden ja kuntien nopeastikin muuttuvat tarpeet huomioivaa.

Onnistunut suunnittelu ja muuttuviin tarpeisiin vastaaminen edellyttää ketteryyttä sekä jatkuvaa vuoropuhelua eri toimijoiden kanssa. Reagoinnin tulee olla siten nopeaa ja kyvykästä, että esimerkiksi alueiden elinvoiman kannalta merkittävien investointien toteutuminen on eri toimijoiden ja viranomaistyön puolesta mahdollista. Koko maakunnan tasolla tarvitaan myös kykyä, valmiutta ja resursseja nopeiden kokeilujen toteuttamiseen.

5. Talousarvio 2026 ja taloussuunnitelma 2027-2028

Vuoden 2026 talousarvion ja tulevien vuosien talousarvioiden osalta kiitämme maakuntaliittoa ennakoivasta taloussuunnittelusta, jossa on otettu huomioon myös maakunnan kuntien heikkenevät kuntataloudet. Edellytämme maakuntaliitolta jatkossakin ennakoitavuutta ja käytettävissä olevien resurssien kokonaistaloudellisesti tehokasta käyttöä.

On kuitenkin huomioitava, että maakuntaliiton henkilöstömäärä on ollut laskusuunnassa jo usean vuoden ajan ja suunnittelukaudellakin eläkeikään on yltämässä useampi henkilö, joten aktiivisten työntekijöiden työtehtävien määrää ja työssäjaksamista sekä organisaation toimintaprosesseja on tarpeen tarkastella säännöllisesti ja tarvittaessa hankkia lisäresursseja.